



Instytut Wymiaru Sprawiedliwości



Kryminalizacja prowadzenia pojazdu
pod wpływem substancji psychoaktywnej, różnej od alkoholu,
w ustawodawstwach państw europejskich
– raport z badania

dr Paulina Banaszak-Grzechowiak
dr Konrad Burdziak
prof. dr hab. Łukasz Pohl



Prawo karne i kryminologia
Warszawa 2022

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Aktualna sytuacja w Polsce	7
3. Austria	10
4. Czechy	13
5. Estonia	15
6. Finlandia	18
7. Niemcy	20
8. Słowacja	26
9. Szwecja	29
10. Węgry	31
11. Wnioski	33
Bibliografia	35

1. Wprowadzenie

W 2022 r. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości zrealizował projekt badawczy: „Kryminalizacja prowadzenia pojazdu pod wpływem substancji psychoaktywnej, różnej od alkoholu, w ustawodawstwach państw europejskich”, którego podsumowaniem jest niniejszy raport.

Celem wyznaczonym IWS było zidentyfikowanie podobieństw i różnic występujących pomiędzy porządkami prawnymi państw europejskich a polskim porządkiem prawnym, i wyprowadzenie w oparciu o dokonaną analizę potencjalnych postulatów *de lege ferenda* dla polskiego ustawodawcy. Autorzy raportu zdecydowali się przeanalizować porządki prawne wybranych państw Europy Środkowej (w rozumieniu przyjętym na gruncie Programu Interreg Europa Środkowa 2021–2027)¹, jako państw zbliżonych do Polski pod względem kulturowym, historycznym lub geograficznym (i dzięki temu mogących stanowić potencjalne dogodne źródło transferu polityki² do Polski) oraz wybranych państw Europy Północnej³, jako państw stawianych zazwyczaj za wzór w zakresie ustawodawstwa i organizacji życia społecznego.

Wykorzystaną metodą analizy była metoda komparatystyczna⁴. Wykorzystano model procesu komparatystycznego rozwinięty na użytek komparatystyki prawniczej, opracowany przez Kötza i Zweigerta. Oznacza to, że proces badawczy podzielony został na pięć etapów: 1) sformułowanie problemu; 2) wybór materiału do porównywania; 3) właściwe porównywanie (obiektywny opis wybranych koncepcji prawnych i ich porównanie przy zastosowaniu ich ocen ujętych w kategoriach zróżnicowania, podobieństwa, tożsamości); 4) budowanie systemu uwzględniającego rezultaty porównywania (utworzenie nowej instytucji prawnej

¹ Zob. <https://www.ewt.gov.pl/strony/o-programach/programy-interreg-2021-2027/program-interreg-europa-srodkowa-2021-2027>; zob. też: https://pl.wikipedia.org/wiki/Europa_Środkowa (dostęp: 17 września 2022 r.).

² Na temat transferu polityki zob. np.: D. Dolowitz, D. Marsh, *Who Learns What from Whom: a Review of the Policy Transfer Literature*, „Political Studies” 1996, nr 44, s. 343–357.

³ Zob. https://pl.wikipedia.org/wiki/Europa_Północna (dostęp: 17 września 2022 r.).

⁴ Przy przedstawianiu treści regulacji prawnych obowiązujących w ustawodawstwach państw europejskich zachowano oryginalny sposób oznaczania poszczególnych jednostek redakcyjnych w aktach prawnych tych państw.

bądź dokonanie modyfikacji już istniejącej)); 5) krytyczna ocena wyników osiągniętych poprzez porównywanie⁵.

Metodą wykładni prawa wykorzystaną w pracy była natomiast derywacyjna koncepcja wykładni prawa autorstwa M. Zielińskiego⁶.

⁵ Zob. R. Tokarczyk, *Komparatystyka prawnicza*, Warszawa 2008, s. 70–71. Zob. więcej K. Zweigert, H. Kötz, *An Introduction to Comparative Law*, New York 1998, s. 744.

⁶ Więcej na temat tej koncepcji zob. np. O. Bogucki, *The Derivational Theory of Legal Interpretation in Polish Legal Theory*, „International Journal for the Semiotics of Law – Revue internationale de Sémiotique juridique” 2020, nr 33, s. 617–636.

2. Aktualna sytuacja w Polsce

Korzystanie z szeroko pojętych substancji psychoaktywnych zostało uregulowane w Polsce w ustawie z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁷. Kwestia prowadzenia pojazdów pod wpływem tych substancji to już jednak problematyka, której polski ustawodawca zdecydował się poświęcić odrębną regulację w kluczowej dla polskiego prawa karnego ustawie, tj. w ustawie z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny⁸. Tej właśnie regulacji przyjrzymy się w związku z tym bliżej.

I tak, zgodnie z art. 178a § 1 k.k.: „Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”⁹. W przywołanej regulacji mamy do czynienia z powszechnymi i bezskutkowymi typami czynów zabronionych pod groźbą kary, których można dopuścić się wyłącznie umyślnie (w zamiarze bezpośrednim bądź ewentualnym). Dla odpowiedzialności karnej sprawcy wystarczające jest, że spożyje on alkohol w odpowiedniej ilości (zob. art. 115 § 16 k.k.) lub jakikolwiek środek odurzający (w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie, byleby pozwalały one na oddziaływanie tego środka na jego organizm) i prowadzić będzie potem pojazd mechaniczny. Nie ma znaczenia, czy alkohol lub środek odurzający istotnie wpłynie na zdolność prowadzenia przez sprawcę pojazdu, czy też nie. Kluczowe jest – wskażmy raz jeszcze – samo prowadzenie pojazdu przez sprawcę pod wpływem alkoholu lub tego środka, a więc w sytuacji, w której alkohol bądź środek ten oddziałuje na organizm sprawcy w sposób mogący ograniczyć jego zdolność do prowadzenia pojazdu¹⁰.

⁷ Tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 172; dalej u.p.n.

⁸ Tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm.; dalej k.k.

⁹ Od 1 października 2023 r. brzmienie wskazanej regulacji będzie następujące: „Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

¹⁰ Por. Ł. Buczek, *Problematyka tak zwanych dopalaczy na tle ochrony bezpieczeństwa w komunikacji w prawie karnym i prawie wykroczeń*, „Acta Iuris Stetinensis” 2018, nr 2 (22), s. 91-94.

Podkreślenia wymaga jednocześnie, że nie podlega odpowiedzialności karnej na podstawie rzeczowej regulacji spożycie środka odurzającego po prowadzeniu pojazdu bądź przed prowadzeniem pojazdu, ale w takim odstępie czasu od spożycia, który nie pozwalałby na stwierdzenie, że sprawca wciąż był pod wpływem wzmiankowanego środka.

W kontekście art. 178a § 1 k.k. kwestią trudną do jednoznacznej interpretacji jest kwestia definicji środka odurzającego. Możliwe są w tym względzie – co najmniej – dwa rozwiązania: 1) objęcie definicją środka odurzającego wyłącznie substancji, o których mowa w art. 4 pkt 26 u.p.n. (rozumienie środka odurzającego *sensu stricto*); 2) objęcie definicją środka odurzającego wszelkich substancji oddziałujących na funkcjonowanie ośrodkowego układu nerwowego i mogących w związku z tym wpłynąć na obniżenie sprawności kierowania pojazdem mechanicznym (rozumienie środka odurzającego *sensu largissimo*)¹¹. Każde z tych rozwiązań można racjonalnie uzasadnić, czy to na poziomie wykładni językowej i systemowej (pierwsze rozwiązanie), czy to na poziomie wykładni funkcjonalnej (drugie rozwiązanie). Autorom bliższe jest rozwiązanie drugie, o czym mowa będzie w dalszej części pracy.

Dla porządku wskażmy jeszcze, że zgodnie z art. 178a § 4 k.k.: „Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu określonego w § 1 w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”¹².

Zwrócić należy również uwagę na treść art. 178 k.k.¹³, zgodnie z którą: „Skazując sprawcę, który popełnił przestępstwo określone w art. 173, art. 174 lub art. 177 znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, sąd

¹¹ Por. Ł. Buczek, *Problematyka...*, s. 82–83.

¹² W literaturze i orzecznictwie wskazuje się na trudności w jednoznacznym określeniu statusu wskazanej regulacji. Jak wskazuje Sąd Najwyższy w postanowieniu z 19 stycznia 2012 r., I KZP 22/11, LEX nr 1412507: „Art. 178a § 4 k.k. cechuje niejednorodny charakter normatywny: pierwsza jego część, wyraża instytucję nadzwyczajnego obostrzenia kary, polegającą na specyficznej recydywie w zakresie przestępstw komunikacyjnych. Odmienny charakter ma druga część art. 178a § 4 k.k. W tej części art. 178a § 4 k.k. wysławia typ czynu zabronionego, bowiem okoliczności w nim wskazane związane są ściśle z oceną społecznej szkodliwości czynu sprawcy, który prowadząc pojazd mechaniczny w stanie nietrzeźwości (lub odurzenia), nie tylko narusza podstawowe zasady bezpieczeństwa w komunikacji, ale ponadto, niewykonując wcześniej orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, okazuje lekceważenie dla wyroków sądowych, naruszając tym samym autorytet wymiaru sprawiedliwości”. Dodajmy, że od 14 marca 2024 r. regulacja art. 178a k.k. uzupełniona zostanie jeszcze o § 5, zgodnie z którym: „Sąd orzeka przepadek, o którym mowa w art. 44b, w razie popełnienia przestępstwa określonego w § 1 lub 4, chyba że zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa określonego w § 1 była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do takiego stężenia. Sąd może odstąpić od orzeczenia przepadku, jeżeli zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami”.

¹³ Od 1 października 2023 r. brzmienie wskazanej regulacji będzie następujące: „§ 1. Skazując sprawcę, który popełnił przestępstwo określone w art. 173 § 1 lub 2, art. 174 lub art. 177 § 1 znajdując się w stanie nietrzeźwości

orzeka karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, a w wypadku przestępstwa określonego w art. 177 § 2 w wysokości nie niższej niż 2 lata, do górnej granicy tego zagrożenia zwiększonego o połowę”¹⁴.

lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia lub spożywał alkohol lub zażywał środek odurzający po popełnieniu czynu określonego w art. 173 § 1 lub 2, art. 174 lub art. 177 § 1, a przed poddaniem go przez uprawniony organ badaniu w celu ustalenia w organizmie zawartości alkoholu lub obecności środka odurzającego, sąd orzeka karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy tego zagrożenia zwiększonego o połowę. § 1a. Skazując sprawcę, który popełnił przestępstwo określone w art. 173 § 3 lub 4 lub art. 177 § 2, w warunkach określonych w § 1 lub którego dotyczy wskazana w tym przepisie okoliczność, sąd orzeka karę pozbawienia wolności w wysokości nie niższej niż: 1) 3 lata, jeżeli następstwem wypadku jest ciężki uszczerbek na zdrowiu innej osoby albo następstwem katastrofy jest ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, 2) 5 lat, jeżeli następstwem wypadku albo katastrofy jest śmierć człowieka - do dwukrotności górnej granicy ustawowego zagrożenia”.

¹⁴ W kontekście rzeczowej regulacji zasadnie wskazuje T. Razowski, że: „analizowany przepis prawny budził wątpliwości odnoszące się do jego charakteru. Sporne było bowiem to, czy kształtuje on nowy typ czynu zabronionego, czy też wyłącznie określa przesłanki wymiaru kary. Zarazem zagadnienie to miało swoją istotną konotację materialnoprawną, a do pewnego momentu (do wejścia w życie ustawy z 10.01.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych, Dz.U. Nr 17, poz. 155 ze zm.) także procesową, ponieważ poczynienie prawidłowych ustaleń w jego przedmiocie rzutowało na określenie trybu postępowania w sprawie o występki wypadku w komunikacji (art. 177 § 1) popełniony w warunkach z art. 178 § 1. Zarazem osią sporu było zauważenie, że *prima facie*, w odwołaniu do istoty typizacji, czyli prawnej formy kryminalizacji, a zatem uznania jakiegoś zachowania się człowieka za przestępne (I. Andrejew, *Podstawowe pojęcia nauki o przestępstwie*, Warszawa 1988, s. 129 i 208), oraz przy dostrzeżeniu, że zamieszczenie w art. 178 § 1 (pierwotnie w art. 178) dodatkowych okoliczności do typów przestępstw określonych w art. 173, 174 i 177, których zaistnienie podwyższa granice penalizacji, mogłoby sugerować, że intencją ustawodawcy było utworzenie typów kwalifikowanych. W uzasadnieniu uchwały z 16.03.1999 r., I KZP 4/99, OSNKW 1999/5–6, poz. 27, z glosami: A. Zolla, OSP 1999/11, K. Szmidta, Prok. i Pr. 2001/3, J.M. Iwańca, WPP 2002/2, SN trafnie jednak wskazał, że warunkiem niezbędnym do uznania, że przepis wprowadza kwalifikowany typ przestępstwa, jest oznaczenie w nim odrębnej i samoistnej sankcji karnej. Na dodatek naczelny organ sądowy podniósł, że konstrukcja i stylistyka przepisu art. 178 § 1 jest jednak swoista i odmienna od sposobu konstruowania w części szczególnej Kodeksu karnego typów kwalifikowanych. Wszak zarówno w sytuacji sprawcy popełniającego któreś z przestępstw z art. 173, 174 lub 177, jak i w sytuacji sprawcy popełniającego takie przestępstwo znajdującego się w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub który zbiegł z miejsca zdarzenia, istota czynu wyczerpuje się w znamionach ustawowych opisanych w art. 173, 174 lub 177. Poza tym sformułowanie o orzeczeniu kary za przypisane sprawcy przestępstwo (art. 178 § 1 *in fine*) jest odniesione do przestępstwa zakwalifikowanego z jednego z przepisów wymienionych w części pierwszej. Tym samym uregulowanie z art. 178 § 1 (odmiennie niż poprzednio obowiązujący Kodeks karny z 1969 r. w swoim art. 145 § 3) nie kształtuje typów kwalifikowanych przestępstw z art. 173, 174 lub 177 (co pierwotnie ustalił R.A. Stefański, *Wypadek w komunikacji jako przestępstwo w nowym kodeksie karnym*, Prok. i Pr. 1998/10, s. 66, a potem *Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji...*, s. 248). Zresztą stanowisko SN jest w tej mierze ugruntowane, gdyż faktycznie powielono je w uchwale z 13.05.1999 r., I KZP 16/99, LEX nr 82291, w postanowieniu z 19.07.2006 r., III KK 139/06, LEX nr 193078, i w wyroku z 4.08.2010 r., III KK 5/10, LEX nr 603781” (T. Razowski, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2021, LEX, komentarz do art. 178 k.k., nt 1).

3. Austria

Zgodnie z § 5 (1) austriackiej ustawy o ruchu drogowym (*Straßenverkehrsordnung* – StVO¹⁵), każdy, kto znajduje się w stanie pod wpływem alkoholu lub środka odurzającego, nie może prowadzić ani obsługiwać pojazdu. Jeśli zawartość alkoholu we krwi wynosi 0,8 g/l (0,8 promila) lub więcej, lub jeśli zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu wynosi 0,4 mg/l lub więcej, uważa się, że osoba ta znajduje się pod wpływem alkoholu¹⁶.

Przepis § 99 (1b) StVO stanowi natomiast, że każdy, kto prowadzi lub obsługuje pojazd, nie będąc do tego zdolnym z uwagi na to, że znajduje się pod wpływem alkoholu lub środka odurzającego, popełnia wykroczenie administracyjne i podlega karze grzywny w wysokości od 800 do 3700 euro. Jeśli nie można od niego wyegzekwować zapłaty grzywny, osoba taka podlega karze pozbawienia wolności na okres od jednego do sześciu tygodni¹⁷.

W § 99 (1a) StVO mowa jest o tym, że każdy, kto prowadzi lub obsługuje pojazd, chociaż zawartość alkoholu w jego krwi wynosi 1,2 g/l (1,2 promila) lub więcej, ale mniej niż 1,6 g/l (1,6 promila) lub zawartość alkoholu w wydychanym przez niego powietrzu wynosi 0,6 mg/l lub więcej, ale mniej niż 0,8 mg/l, popełnia wykroczenie administracyjne zagrożone karą grzywny w wysokości od 1200 euro do 4400 euro. Jeśli nie można od tej osoby wyegzekwować zapłaty grzywny, osoba taka podlega karze pozbawienia wolności na okres od dziesięciu dni do sześciu tygodni¹⁸.

¹⁵ Gesamte Rechtsvorschrift für Straßenverkehrsordnung 1960, <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10011336> (dostęp: 7 września 2022 r.).

¹⁶ Tekst oryginalny: „§ 5. Besondere Sicherungsmaßnahmen gegen Beeinträchtigung durch Alkohol.

(1) Wer sich in einem durch Alkohol oder Suchtgift beeinträchtigten Zustand befindet, darf ein Fahrzeug weder lenken noch in Betrieb nehmen. Bei einem Alkoholgehalt des Blutes von 0,8 g/l (0,8 Promille) oder darüber oder bei einem Alkoholgehalt der Atemluft von 0,4 mg/l oder darüber gilt der Zustand einer Person jedenfalls als von Alkohol beeinträchtigt”.

¹⁷ Tekst oryginalny: „§ 99 (1b) Eine Verwaltungsübertretung begeht und ist mit einer Geldstrafe von 800 Euro bis 3700 Euro, im Fall ihrer Uneinbringlichkeit mit Freiheitsstrafe von einer bis sechs Wochen, zu bestrafen, wer in einem durch Alkohol oder Suchtgift beeinträchtigten Zustand ein Fahrzeug lenkt oder in Betrieb nimmt”.

¹⁸ Tekst oryginalny: „§ 99 (1a) Eine Verwaltungsübertretung begeht und ist mit einer Geldstrafe von 1200 Euro bis 4400 Euro, im Fall ihrer Uneinbringlichkeit mit Freiheitsstrafe von zehn Tagen bis sechs Wochen, zu bestrafen,

W § 26 (1) austriackiej ustawy o prawie jazdy (*Bundesgesetz über den Führerschein (Führerscheingesetz – FSG*¹⁹) wskazano, że jeżeli kierowca po raz pierwszy podczas prowadzenia lub obsługi pojazdu silnikowego dopuści się naruszenia, o którym mowa w § 99 (1b) StVO (z wyłączeniem pojazdu silnikowego klasy C lub D), zostanie mu odebrane prawo jazdy na okres miesiąca. Jeśli jednak przy popełnieniu tego naruszenia kierowca ponosi winę za wypadek drogowy, okres, na który zostanie kierowcy odebrane prawo jazdy, musi wynosić co najmniej trzy miesiące²⁰. Jeśli natomiast wystąpi choć jedno z naruszeń, o których mowa w § 7 ust. 3 pkt 3 ustawy, prawo jazdy musi zostać odebrane kierowcy na co najmniej sześć miesięcy. Naruszenia, w których mowa w § 7 ust. 3 pkt 3 ustawy to: sytuacja, w której kierujący pojazdem mechanicznym, naruszając przepisy ruchu drogowego, stwarza szczególnie niebezpieczną sytuację bądź też ze szczególną bezwzględnością narusza przepisy ruchu drogowego regulujące prowadzenie pojazdu mechanicznego, w szczególności poprzez: a. znaczne przekroczenie odpowiedniej maksymalnej prędkości podczas przejazdu przed szkołami, przedszkolami i podobnymi obiektami oraz na drogach lub przejazdach dla rowerzystów, a także przekroczenie odpowiedniej maksymalnej prędkości w terenie zabudowanym o więcej niż 80 km/h lub poza terenem zabudowanym o więcej niż 90 km/h, b. nieprzestrzeganie bezpiecznej odległości podczas jazdy za innymi samochodami, pod warunkiem, że bezpieczna odległość spadła poniżej czasu 0,2 sekundy, a przekroczenie to zostało stwierdzone za pomocą technicznych urządzeń pomiarowych, c. naruszanie zakazu wyprzedzania przy szczególnie słabej lub niedostatecznej widoczności, d. udział w nielegalnych wyścigach ulicznych, e. jazdę pod prąd na autostradzie²¹.

wer ein Fahrzeug lenkt oder in Betrieb nimmt, obwohl der Alkoholgehalt seines Blutes 1,2 g/l (1,2 Promille) oder mehr, aber weniger als 1,6 g/l (1,6 Promille) oder der Alkoholgehalt seiner Atemluft 0,6 mg/l oder mehr, aber weniger als 0,8 mg/l beträgt”.

¹⁹ Gesamte Rechtsvorschrift für Führerscheingesetz, <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10012723> (dostęp: 7 września 2022 r.).

²⁰ Tekst oryginalny: „§ 26. (1) Wird beim Lenken oder Inbetriebnehmen eines Kraftfahrzeuges erstmalig eine Übertretung gemäß § 99 Abs. 1b StVO 1960 begangen, so ist, wenn es sich nicht um einen Lenker eines Kraftfahrzeuges der Klasse C oder D handelt und zuvor keine andere der in § 7 Abs. 3 Z 1 und 2 genannten Übertretungen begangen wurde, die Lenkberechtigung für die Dauer von einem Monat zu entziehen. Wenn jedoch

1. auch eine der in § 7 Abs. 3 Z 4 bis 6 genannten Übertretungen vorliegt, oder
 2. der Lenker bei Begehung dieser Übertretung einen Verkehrsunfall verschuldet hat,
- so hat die Entziehungsdauer mindestens drei Monate zu betragen.

Wenn jedoch eine der in § 7 Abs. 3 Z 3 genannten Übertretungen vorliegt, so hat die Entziehungsdauer mindestens sechs Monate zu betragen. § 25 Abs. 3 zweiter Satz ist in allen Fällen sinngemäß anzuwenden”.

²¹ Tekst oryginalny: „§ 7. (3) Als bestimmte Tatsache im Sinn des Abs. 1 hat insbesondere zu gelten, wenn jemand: [...]

3. als Lenker eines Kraftfahrzeuges durch Übertretung von Verkehrsvorschriften ein Verhalten setzt, das an sich geeignet ist, besonders gefährliche Verhältnisse herbeizuführen, oder mit besonderer Rücksichtslosigkeit gegen die für das Lenken eines Kraftfahrzeuges maßgebenden Verkehrsvorschriften verstoßen hat; als Verhalten, das geeignet ist, besonders gefährliche Verhältnisse herbeizuführen, gelten insbesondere

a. erhebliche Überschreitungen der jeweils zulässigen Höchstgeschwindigkeit vor Schulen, Kindergärten und vergleichbaren Einrichtungen sowie auf Schutzwegen oder Radfahrerüberfahrten, sowie jedenfalls Überschre-

Przepis § 26 (2) pkt 7 stanowi, że jeżeli czyn, o którym mowa w § 99 (1b) StVO, zostanie popełniony w ciągu pięciu lat od popełnienia przez sprawcę czynu z § 99 (1a) StVO, należy zatrzymać temu sprawcy prawo jazdy na co najmniej sześć miesięcy²².

itionen der jeweils zulässigen Höchstgeschwindigkeit im Ortsgebiet um mehr als 80 km/h oder außerhalb des Ortsgebiets um mehr als 90 km/h,

b. das Nichteinhalten des zeitlichen Sicherheitsabstandes beim Hintereinanderfahren, sofern der zeitliche Sicherheitsabstand eine Zeitdauer von 0,2 Sekunden unterschritten hat und diese Übertretungen mit technischen Messgeräten festgestellt wurden,

c. das Übertreten von Überholverböten bei besonders schlechten oder bei weitem nicht ausreichenden Sichtverhältnissen

d. die Beteiligung an unerlaubten Straßenrennen oder

e. das Fahren gegen die Fahrtrichtung auf Autobahnen [...]."

²² Tekst oryginalny: „§ 26 (2) Wird beim Lenken oder Inbetriebnehmen eines Kraftfahrzeuges [...] 7. ein Delikt gemäß § 99 Abs. 1b StVO 1960 innerhalb von fünf Jahren ab der Begehung eines Deliktes gemäß § 99 Abs. 1a StVO 1960 begangen, ist die Lenkberechtigung auf mindestens sechs Monate zu entziehen [...]."

4. Czechy

Zgodnie z § 5 (2) lit. a czeskiej ustawy o ruchu drogowym i zmianie niektórych ustaw (Zákon č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů)²³ kierowcy zabrania się spożywania w trakcie prowadzenia pojazdu napoju alkoholowego lub innej substancji zawierającej alkohol (zwanej dalej „napojem alkoholowym”) lub spożywania innej substancji odurzającej²⁴. W § 5 (2) lit. b analizowanej ustawy wskazano, że zabronione jest także prowadzenie pojazdu lub jazda wierzchem bezpośrednio po spożyciu napoju alkoholowego lub zażyciu innej substancji odurzającej lub w takim czasie po spożyciu napoju alkoholowego lub zażyciu innej substancji odurzającej, kiedy to kierowca może nadal znajdować się pod wpływem alkoholu lub innej substancji odurzającej. W przypadku innych substancji odurzających wymienionych w rozporządzeniu stanowiącym akt wykonawczy do ustawy, uznaje się, że kierowca jest pod wpływem takiej odurzającej substancji, jeżeli jej ilość w próbce krwi kierowcy osiągnie co najmniej wartość określoną w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy²⁵.

Rozporządzeniem wykonawczym, o którym mowa w powołanych wyżej przepisach, jest rozporządzenie rządu nr 41/2014 w sprawie określenia innych substancji odurzających i ich wartości granicznych w próbce krwi, po osiągnięciu których uznaje się, że kierowca znajduje się pod wpływem takiej substancji odurzającej²⁶.

W § 1 (1) tego rozporządzenia określono substancje odurzające i ich wartości w próbce krwi kierowcy, po których osiągnięciu uznaje się, że kierowca znajduje się pod wpływem substancji odurzającej.

²³ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361?> (dostęp: 6 września 2022 r.).

²⁴ Tekst oryginalny: „Řidič nesmí a) požit alkoholický nápoj ani jinou látku obsahující alkohol (dále jen „alkoholický nápoj“) nebo užít jinou návykovou látku během jízdy”.

²⁵ Tekst oryginalny: „Řidič nesmí [...] b) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky; v případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím právním předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem”.

²⁶ Nařízení vlády č. 41/2014 Sb., <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-41> (dostęp: 6 września 2022 r.).

Tabela 1. Substancje odurzające i ich wartości w próbce krwi kierowcy, po których osiągnięciu uznaje się, że kierowca znajduje się pod wpływem substancji odurzającej

Międzynarodowa niechroniona nazwa substancji odurzającej w języku czeskim	Wartość graniczna substancji odurzającej w próbce krwi (ng/ml)
Delta-9-tetrahydrokannabinol (9-THC)	2
Metamfetamina	25
Amfetamina	25
3,4-Metylenodioksyamfetamina (MDMA)	25
3,4-Metylenodioksyamfetamina (MDA)	25
Benzoilekgonina	25
Kokaina	25
Morfina	10

Przepis § 274 (1) czeskiego kodeksu karnego (Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník)²⁷ stanowi, że każdy, kto wykonuje pracę lub inną działalność, znajdując się pod wpływem środków odurzających, jeśli ta praca czy działalność wykonywana pod wpływem tego typu środków mogłaby zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi, lub wyrządzić znaczne szkody w mieniu, podlega karze pozbawienia wolności do roku, karze grzywny lub zakazowi podejmowania tego typu działalności²⁸. Przepis § 274 (2) czeskiego kodeksu karnego przewiduje natomiast, że sprawca podlega karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do trzech lat, karze grzywny lub zakazowi podejmowania działalności w sytuacji, gdy:

- a) czyn, o którym mowa w § 274 (1) czeskiego kodeksu karnego, powoduje wypadek, wypadek drogowy lub inny wypadek, inne uszkodzenie ciała lub poważne uszkodzenie cudzego mienia lub inne poważne następstwa;
- b) dopuścił się takiego czynu przy wykonywaniu pracy lub innej działalności, w której wpływ substancji odurzającej jest szczególnie niebezpieczny, w szczególności kierując pojazdem transportu zbiorowego, lub
- c) został skazany za taki czyn w ciągu ostatnich dwóch lat lub został zwolniony z odbywania kary pozbawienia wolności orzeczonej za taki czyn²⁹.

²⁷ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40> (dostęp: 6 września 2022 r.)

²⁸ Tekst oryginalny: „§ 274 (1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti”.

²⁹ Tekst oryginalny: „§ 274 (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,

b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo

c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn”.

5. Estonia

Estoński kodeks karny³⁰ w § 424 ust. 1 przewiduje, że karze (w postaci kary pieniężnej lub kary pozbawienia wolności do lat trzech) podlega prowadzenie pojazdu mechanicznego, terenowego lub tramwaju w stanie nietrzeźwości (*intoxication*). Ten sam czyn, jeżeli popełniony jest wielokrotnie, podlega karze do czterech lat pozbawienia wolności (ust. 2). Jednocześnie za przestępstwo przewidziane w ustępie 1 sąd może nałożyć jako karę dodatkową odebranie prawa do prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres od trzech miesięcy, w przypadku zaś przestępstwa przewidzianego w ustępie 2: 1) orzeczona kara nie ulega zawieszeniu w całości; 2) pozbawienie uprawnień do kierowania pojazdami stosuje się jako karę dodatkową³¹.

Zgodnie z § 36 Law Enforcement Act³² stanem nietrzeźwości jest przy tym stan zdrowia spowodowany spożyciem alkoholu, narkotyku lub substancji psychotropowej albo innej substancji odurzającej, wyrażający się w zewnętrznie postrzegalnych zaburzonych lub zmienionych funkcjach i reakcjach cielesnych lub psychicznych. Jednocześnie, w rozumieniu ustawy, rodzaje stanów nietrzeźwości to: 1) odurzenie alkoholem; 2) odurzenie spowodowane spożyciem narkotyku, substancji psychotropowej lub innej substancji odurzającej³³.

W Estonii nie ma zatem znaczenia, pod wpływem jakiego środka znajdował się kierujący pojazdem (nie musi to być jakaś ściśle określona przez prawodawcę substancja); ma jednak

³⁰ Penal Code Passed, 06.06.2001, RT I 2001, 61, 364, <https://www.riigiteataja.ee/en/tolge/pdf/510052022003> (dostęp: 17 września 2022 r.).

³¹ Tekst oryginalny: „(1) Driving a power-driven vehicle, off-road vehicle or tram in state of intoxication is punishable by a pecuniary punishment or up to three years’ imprisonment. (2) The same act, if committed repeatedly, is punishable by up to four years’ imprisonment. (3) For an offence provided for in subsection 1 of this section, a court may impose as a supplementary punishment the withdrawal of the right to drive vehicles for a period starting from three months onward. (4) In the case of a criminal offence provided for in subsection 2 of this section: 1) the punishment imposed shall not be suspended in full; 2) deprivation of driving privileges shall be applied as a supplementary punishment”.

³² Law Enforcement Act, Passed 23.02.2011, RT I, 22.03.2011, 4, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/504012016003/consolide> (dostęp: 17 września 2022 r.).

³³ Tekst oryginalny: „(1) A state of intoxication is a state of health which is caused by the consumption of alcohol, a narcotic drug or a psychotropic substance or another intoxicating substance, and which is expressed

znaczenie to, jaki był rzeczywisty wpływ tego środka na zdolność prowadzenia pojazdu przez kierującego nim, a w zasadzie – wpływ tego środka na funkcjonowanie organizmu kierującego pojazdem.

Warto dodać, że w § 423² estońskiego kodeksu karnego przewidziano wyjątkową karalność spożycia substancji psychoaktywnych po naruszeniu wymogów ruchu drogowego. Zgodnie z tym przepisem spożycie alkoholu, narkotyku lub substancji psychotropowych bezpośrednio po naruszeniu wymagań ruchu drogowego lub zasad eksploatacji pojazdu przez kierującego pojazdem silnikowym, statkiem powietrznym, wodnym, terenowym lub tramwajem albo pojazdem szynowym, jeżeli wskutek niedbalstwa spowodowano ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka przez naruszenie wymagań ruchu drogowego lub zasad ruchu pojazdów albo spowodowano śmierć człowieka i stwierdzono stan nietrzeźwości kierującego, a także opuszczenie miejsca wypadku drogowego przez kierującego, który spowodował wypadek z takimi skutkami przed ustaleniem okoliczności wypadku, podlega karze do pięciu lat pozbawienia wolności³⁴. Podobną regulację znajdziemy w Road Traffic Act³⁵ – w § 226 ust. 1 tej ustawy wskazuje się, że karą za spożywanie alkoholu, narkotyków lub substancji psychotropowych bezpośrednio po wypadku drogowym przez kierowcę uczestniczącego w wypadku drogowym jest kara grzywny do 300 jednostek grzywny, zatrzymanie lub odebranie prawa do kierowania pojazdami na okres do 18 miesięcy. Jednocześnie, sąd lub organ pozasądowy może orzec jako karę dodatkową odebranie prawa do kierowania pojazdami od trzech do dziewięciu miesięcy³⁶.

Na marginesie wskażmy jeszcze, że zgodnie z § 91 Road Traffic Act wobec kierowcy wydawany jest zakaz prowadzenia pojazdu, jeżeli istnieje wystarczający powód, aby przypuszczać,

in externally perceptible disturbed or altered bodily or mental functions and reactions. (2) For the purposes of this Act, alcohol means spirit and alcoholic beverages as specified in section 2 of the Alcohol Act, or a liquid or substance with ethanol content and not belonging to the food group. (3) For the purposes of this Act, a narcotic drug and a psychotropic substance mean a narcotic drug and a psychotropic substance as specified in the Act on Narcotic Drugs and Psychotropic Substances and Precursors thereof. (4) Types of state of intoxication are: 1) intoxication by alcohol; 2) intoxication caused by the consumption of a narcotic drug, a psychotropic substance or another intoxicating substance”.

³⁴ Tekst oryginalny: „Consumption of alcohol, narcotic or psychotropic substances immediately after violation of traffic requirements or vehicle operating rules by a driver of a motor vehicle, aircraft, water craft, off-road vehicle or tram or rail vehicle, if major damage to the health of a person is caused through negligence by violation of the traffic requirements or vehicle operating rules or the death of a person is caused and the state of intoxication of the driver is ascertained, and leaving of the scene of the traffic accident by the driver who caused an accident with such consequences before the circumstances of the accident are ascertained is punishable by up to five years’ imprisonment”.

³⁵ Road Traffic Act, Passed 17.06.2010, RT I 2010, 44, 261, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/503032022001/consolide> (dostęp: 17 września 2022 r.).

³⁶ Tekst oryginalny: „(1) The penalty for the consumption of alcohol, narcotic or psychotropic substances immediately following a traffic accident by a driver involved in the traffic accident is a fine of up to 300 fine units, detention or withdrawal of the right to drive vehicles for up to 18 months. [RT I, 07.07.2017, 1 – entry into force 01.11.2017] (2) For an offence provided for in subsection 1 of this section, the court or an extra-judicial body may impose as a supplementary penalty the withdrawal of the right to drive vehicles from three to nine months”.

że używał narkotyków lub substancji psychotropowych albo innych substancji o podobnym działaniu³⁷.

³⁷ Tekst oryginalny: „Removal from driving vehicle (1) Removal from driving a vehicle is a decision of a traffic supervisor or another law enforcement authority, which means prohibiting the driving of a vehicle until the ground for removal of the person from driving a vehicle has lapsed. [RT I, 04.07.2017, 5 – entry into force 20.12.2017] (2) A driver is removed from driving a vehicle where: 1) there is sufficient reason to believe that they used narcotic drugs or psychotropic substances or other substances with similar effect [...]”.

6. Finlandia

Zgodnie z fińskim kodeksem karnym³⁸: 1) kto prowadzi pojazd mechaniczny lub tramwaj po spożyciu alkoholu w taki sposób, że poziom alkoholu we krwi wynosi co najmniej 0,5 promila lub w wydychanym powietrzu podczas lub po zakończeniu jazdy zawiera co najmniej 0,22 miligrama alkoholu na 1 dm³ powietrza, podlega karze grzywny lub pozbawienia wolności na okres do sześciu miesięcy; 2) również osoba, która prowadzi pojazd mechaniczny lub tramwaj po spożyciu narkotyków w ten sposób, że podczas lub po zakończeniu tej czynności ma we krwi substancję czynną użytego narkotyku lub jego produkt metaboliczny, jest skazana za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (*intoxication*); 3) również osoba, która prowadzi pojazd silnikowy lub tramwaj po spożyciu substancji odurzającej innej niż alkohol lub takiej substancji łącznie z alkoholem w taki sposób, że jej zdolność do wykonania zadania została ograniczona, jest skazana za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (rozdział 23, sekcja 3)³⁹.

Jednocześnie, jeżeli podczas prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości: 1) poziom alkoholu we krwi sprawcy wynosi co najmniej 1,2 promila lub w wydychanym powietrzu co najmniej 0,53 miligrama alkoholu na 1 dm³ powietrza, lub 2) zdolność sprawcy do wykonywania zadań zgodnie z wymaganiami jest znacznie ograniczona, lub 3) sprawca użył środka

³⁸ The Criminal Code of Finland https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039_20150766.pdf (dostęp: 17 września 2022 r.).

³⁹ Tekst oryginalny: „(1) A person who operates a motor-driven vehicle or a tram after having consumed alcohol so that his or her blood alcohol level is at least 0.5 per mille or his or her exhalation contains at least 0.22 milligrams of alcohol per litre of air during or after the drive, shall be sentenced for driving while intoxicated to a fine or to imprisonment for at most six months. (2) Also a person who operates a motor-driven vehicle or a tram after having consumed narcotics so that during or after said operation he or she has the active substance of the narcotic used or its metabolic product in his or her blood alcohol, shall be sentenced for driving while intoxicated. The provision in this subsection shall not apply if said substance or metabolic product is derived from a medical product that the operator has the right to use. (3) Also a person who operates a motor-driven vehicle or a tram after having consumed an intoxicating substance other than alcohol or such a substance together with alcohol so that his or her ability to perform as required by the task has been impaired shall be sentenced for driving while intoxicated”.

odurzającego innego niż alkohol lub takich środków odurzających i alkoholu łącznie, tak że jego zdolność do wykonania zadania jest znacznie ograniczona, a warunki są takie, że czyn zabroniony sprzyja zagrożeniu bezpieczeństwa innych osób, sprawca zostaje skazany za prowadzenie pojazdu w stanie znacznej nietrzeźwości na co najmniej 60 dni grzywny lub na karę pozbawienia wolności na okres do dwóch lat (rozdział 23, sekcja 4)⁴⁰.

Fińska regulacja karna odnosi się zatem do narkotyków, ale także innych środków odurzających. Istotne jest przy tym stwierdzenie obecności tych substancji w organizmie sprawcy bądź stwierdzenie ograniczenia przez te substancje zdolności sprawcy do prowadzenia pojazdu.

Dodajmy przy tym, że: 1) osoba, która odstępuje pojazd silnikowy, tramwaj, pociąg, statek lub samolot, do obsługi, kierowania lub kontroli osobie, która jest widocznie w takim stanie, że jest ona winna jednego z ww. przestępstw, zostaje skazana za oddanie pojazdu osobie w stanie nietrzeźwości na grzywnę lub karę pozbawienia wolności na okres do roku (rozdział 23, sekcja 8); a 2) użytkownik drogi, który prowadzi pojazd bez napędu silnikowego pod wpływem alkoholu lub innych substancji odurzających, powodując tym samym zagrożenie dla innych, jest skazany za nietrzeźwość w ruchu bezsilnikowym na grzywnę lub karę pozbawienia wolności na okres do trzech miesięcy (rozdział 23, sekcja 9)⁴¹.

⁴⁰ Tekst oryginalny: „(1) If in the driving while intoxicated (1) the blood alcohol level of the offender is at least 1.2 per mille or his or her exhalation contains at least 0.53 milligrams of alcohol per litre of air, or (2) the ability of the offender to perform as required by the task is significantly impaired, or (3) the offender has used an intoxicant other than alcohol or such intoxicants and alcohol together, so that his or her ability to perform as required by the task is significantly impaired, and the conditions are such that the offence is conducive to endangering the safety of others, the offender shall be sentenced for driving while seriously intoxicated to at least 60 day-fines or to imprisonment for at most two years”.

⁴¹ Tekst oryginalny: „Section 8 - A person who relinquishes a motor-driven vehicle, tram, train, vessel or aircraft as referred to in section 5, to the operation, steering or control of a person who is apparently in such a state that he or she is guilty of an offence mentioned in sections 3 through 7, shall be sentenced for relinquishing a vehicle to an intoxicated person to a fine or to imprisonment for at most one year. Section 9 - A road user who operates a non-motor powered vehicle under the influence of alcohol or other narcotic substances, thereby causing a hazard to others, shall be sentenced for non-motor powered traffic intoxication to a fine or to imprisonment for at most three months”.

7. Niemcy

Prawo niemieckie przewiduje dwa odmienne możliwe sposoby zakwalifikowania jazdy pod wpływem środków odurzających: jako wykroczenia administracyjnego oraz jako przestępstwa. Konstrukcję wykroczenia administracyjnego regulują przepisy ustawy o ruchu drogowym (*Strassenverkehrsgesetz*, dalej: StVG⁴²), zaś konstrukcję przestępstwa regulują przepisy niemieckiego kodeksu karnego (*Strafgesetzbuch*; dalej: StGB⁴³). Kluczowe dla rozstrzygnięcia, czy w danym przypadku mamy do czynienia z wykroczeniem, czy też z przestępstwem, jest ustalenie, czy kierowca, prowadząc pojazd pod wpływem środków odurzających, był zdolny do bezpiecznej jazdy. Zastosowanie w prawie niemieckim konstrukcji warunku zdolności bezpiecznego prowadzenia pojazdu dla odróżnienia wykroczenia administracyjnego od czynu zabronionego wypełniającego już znamiona przestępstwa wynika z przekonania o stopniowości negatywnego oddziaływania substancji odurzających na zdolność osoby do kierowania pojazdem, a co za tym idzie fakt, iż dana osoba zażyła środek odurzający, nie oznacza automatycznie, że nie jest ona w stanie bezpiecznie prowadzić pojazdu, nie naruszając przy tym przepisów ruchu drogowego.

Zgodnie z § 24a (2) StVG każdy, kto kieruje pojazdem mechanicznym na drodze pod wpływem substancji odurzającej określonej w załączniku do niniejszej ustawy, popełnia wykroczenie administracyjne. Taka sytuacja ma miejsce, jeżeli substancja wymieniona w niniejszym załączniku zostanie wykryta we krwi. Zdanie 1 powołanego przepisu nie ma jednak zastosowania, jeżeli substancja wykryta we krwi osoby prowadzącej pojazd była lekiem przepisany jej przez lekarza. W myśl § 24a (3) StVG wykroczenie administracyjne ma miejsce również wtedy, gdy dana osoba dopuszcza się czynu w wyniku niedbalstwa. Sprawca wykroczenia administracyjnego, o którym mowa w § 24a (2) StVG, może zostać ukarany grzywną do trzech tysięcy euro.

⁴² <https://www.gesetze-im-internet.de/stvg/BJNR004370909.html> (dostęp: 1 września 2022 r.).

⁴³ <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/> (dostęp: 1 września 2022 r.).

Ustawa o ruchu drogowym w § 24a (5) stanowi, że Federalne Ministerstwo Transportu i Infrastruktury Cyfrowej jest upoważnione do zmiany lub uzupełnienia wykazu środków i substancji odurzających wskazanych w załączniku do niniejszej ustawy w drodze regulacji ustawowej i może to uczynić w porozumieniu z Federalnym Ministerstwem Zdrowia i Federalnym Ministerstwem Sprawiedliwości i Ochrony Konsumentów za zgodą Rady Federalnej, jeśli jest to konieczne zgodnie z obowiązującą wiedzą naukową w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego⁴⁴.

Podkreślenia wymaga fakt, że ustawodawca niemiecki nie określił stężeń substancji, których przekroczenie skutkowałoby zawsze popełnieniem przestępstwa. Ewentualna kwalifikacja czynu jako przestępstwa bądź wykroczenia zależy zatem zawsze od oceny tego, czy kierowca był faktycznie zdolny do bezpiecznego prowadzenia pojazdu.

Tabela 2. Lista środków odurzających oraz substancji wskazanych w załączniku do ustawy o ruchu drogowym (StVG)

Środki odurzające	Substancje
konopie indyjskie	tetrahydrokannabinol (THC)
heroina	morfina
morfina	morfina
kokaina	kokaina
kokaina	benzoilekgonina
amfetamina	amfetamina
pochodna amfetaminy	metylenodioksyamfetamina (MDA)
pochodna amfetaminy	metylenodioksyetyloamfetamina (MDE)
pochodna amfetaminy	metylenodioksymetamfetamina (MDMA)
metaamfetamina	metaamfetamina

Należy również wspomnieć, że StVG w § 25 (1) stanowi, iż jeżeli na daną osobę nałożono grzywnę za wykroczenie administracyjne zgodnie z § 24 (1) StVG, które popełniła ona z rażącym lub uporczywym naruszeniem obowiązków kierowcy pojazdu mechanicznego,

⁴⁴ Tekst oryginalny: „§ 24a. 0,5 Promille-Grenze. (1) Ordnungswidrig handelt, wer im Straßenverkehr ein Kraftfahrzeug führt, obwohl er 0,25 mg/l oder mehr Alkohol in der Atemluft oder 0,5 Promille oder mehr Alkohol im Blut oder eine Alkoholmenge im Körper hat, die zu einer solchen Atem- oder Blutalkoholkonzentration führt”.

(2) Ordnungswidrig handelt, wer unter der Wirkung eines in der Anlage zu dieser Vorschrift genannten berauschenden Mittels im Straßenverkehr ein Kraftfahrzeug führt. Eine solche Wirkung liegt vor, wenn eine in dieser Anlage genannte Substanz im Blut nachgewiesen wird. Satz 1 gilt nicht, wenn die Substanz aus der bestimmungsgemäßen Einnahme eines für einen konkreten Krankheitsfall verschriebenen Arzneimittels herrührt.

(3) Ordnungswidrig handelt auch, wer die Tat fahrlässig begeht.

(4) Die Ordnungswidrigkeit kann mit einer Geldbuße bis zu dreitausend Euro geahndet werden.

(5) Das Bundesministerium für Verkehr und digitale Infrastruktur wird ermächtigt, durch Rechtsverordnung im Einvernehmen mit dem Bundesministerium für Gesundheit und dem Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz mit Zustimmung des Bundesrates die Liste der berauschenden Mittel und Substanzen in der Anlage zu dieser Vorschrift zu ändern oder zu ergänzen, wenn dies nach wissenschaftlicher Erkenntnis im Hinblick auf die Sicherheit des Straßenverkehrs erforderlich ist”.

organ administracyjny lub sąd mogą nałożyć na nią na okres od miesiąca do trzech miesięcy zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych wszelkiego lub określonego rodzaju. Jeżeli na daną osobę zostanie nałożona grzywna za wykroczenie administracyjne zgodnie z § 24a StVG, zwykle należy również orzec wobec niej zakaz prowadzenia pojazdów⁴⁵. Z § 25 (2) StVG wynika natomiast, że zakaz prowadzenia pojazdów staje się skuteczny z chwilą uprawomocnienia się nałożonej decyzji. Krajowe i międzynarodowe prawa jazdy wydane przez niemiecki urząd są oficjalnie przechowywane w depozycie urzędowym przez okres obowiązywania zakazu. Dotyczy to również sytuacji, w której to prawo jazdy zostało wydane przez organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub innego państwa będącego stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, pod warunkiem że miejsce zamieszkania kierowcy znajduje się w Niemczech. Jeśli dokument prawa jazdy, który ma podlegać umieszczeniu w depozycie urzędowym, nie zostanie przez kierowcę wydany dobrowolnie, musi zostać skonfiskowany przez odpowiednie organy⁴⁶. W myśl § 25 (3) StVG zakaz prowadzenia pojazdów jest odnotowany w zagranicznych prawach jazdy innych niż wymienione w ustępie (2) zdanie 3. W tym celu prawo jazdy może zostać skonfiskowane⁴⁷.

Zgodnie natomiast z § 316 (1) niemieckiego kodeksu karnego (StGB) każdy, kto kieruje pojazdem w ruchu, mimo że nie jest w stanie bezpiecznie prowadzić tego pojazdu z powodu wcześniejszego spożycia napojów alkoholowych lub innych środków odurzających, popełnia przestępstwo, za które podlega karze pozbawienia wolności do roku albo grzywnie, o ile czyn ten nie podlega karze przewidzianej w § 315a lub § 315c StGB. W myśl § 316 (2) StGB każdy, kto popełni czyn, o którym mowa w § 316 (1), w wyniku niedbalstwa, również podlega karze⁴⁸.

Powołane w § 316 (1) StGB przepisy, tj. § 315a oraz § 315c StGB, regulują odpowiedzialność za typ kwalifikowany przestępstwa prowadzenia pojazdu pod wpływem środka odurzającego lub alkoholu.

⁴⁵ Tekst oryginalny: „§ 25 (1) Wird gegen die betroffene Person wegen einer Ordnungswidrigkeit nach § 24 Absatz 1, die sie unter grober oder beharrlicher Verletzung der Pflichten eines Kraftfahrzeugführers begangen hat, eine Geldbuße festgesetzt, so kann ihr die Verwaltungsbehörde oder das Gericht in der Bußgeldentscheidung für die Dauer von einem Monat bis zu drei Monaten verbieten, im Straßenverkehr Kraftfahrzeuge jeder oder einer bestimmten Art zu führen. Wird gegen die betroffene Person wegen einer Ordnungswidrigkeit nach § 24a eine Geldbuße festgesetzt, so ist in der Regel auch ein Fahrverbot anzuordnen”.

⁴⁶ Tekst oryginalny: „§ 25 (2) Das Fahrverbot wird mit der Rechtskraft der Bußgeldentscheidung wirksam. Für seine Dauer werden von einer deutschen Behörde ausgestellte nationale und internationale Führerscheine amtlich verwahrt. Dies gilt auch, wenn der Führerschein von einer Behörde eines Mitgliedstaates der Europäischen Union oder eines anderen Vertragsstaates des Abkommens über den Europäischen Wirtschaftsraum ausgestellt worden ist, sofern der Inhaber seinen ordentlichen Wohnsitz im Inland hat. Wird er nicht freiwillig herausgegeben, so ist er zu beschlagnahmen”.

⁴⁷ Tekst oryginalny: „§ 25 (3) In anderen als in Absatz 2 Satz 3 genannten ausländischen Führerscheinen wird das Fahrverbot vermerkt. Zu diesem Zweck kann der Führerschein beschlagnahmt werden”.

⁴⁸ Tekst oryginalny: „§ 316 Trunkenheit im Verkehr (1) Wer im Verkehr (§§ 315 bis 315e) ein Fahrzeug führt, obwohl er infolge des Genusses alkoholischer Getränke oder anderer berauschender Mittel nicht in der Lage ist, das Fahrzeug sicher zu führen, wird mit Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe bestraft, wenn die Tat nicht in § 315a oder § 315c mit Strafe bedroht ist.

(2) Nach Absatz 1 wird auch bestraft, wer die Tat fahrlässig begeht”.

Zgodnie z § 315a (1) StGB karze pozbawienia wolności do lat pięciu albo karze grzywny podlega, kto:

1. prowadzi pojazd szynowy, kolej linową, statek wodny lub statek powietrzny pomimo tego, że nie jest w stanie bezpiecznie prowadzić pojazdu w wyniku spożywania napojów alkoholowych lub innych środków odurzających lub w wyniku niedomagań psychicznych lub fizycznych, lub
2. jako kierowca takiego pojazdu lub jako osoba odpowiedzialna za zapewnienie bezpieczeństwa narusza przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa ruchu kolejowego, linowego, morskiego lub lotniczego poprzez rażące niedbalstwo, narażając tym samym życie lub zdrowie innej osoby lub mienie o znacznej wartości.

W myśl § 315a (2) StGB w wypadkach, o których mowa w § 315a (1) pkt 1 StGB, usiłowanie jest karalne.

Z § 315 a (3) StGB wynika natomiast, że ten, kto w przypadkach, o których mowa w (1):

1. spowodował zagrożenie poprzez swoje niedbalstwo lub
 2. działał niedbale i niedbale spowodował zagrożenie,
- podlega karze pozbawienia wolności do lat dwóch albo grzywnie⁴⁹.

Drugi typ kwalifikowany, do którego odwołał się niemiecki ustawodawca w § 316 (1) StGB, to czyn stypizowany § 315c (1) StGB. Zgodnie z tym przepisem, kto w ruchu lądowym:

1. prowadzi pojazd, mimo że:
 - a) w wyniku spożycia napojów alkoholowych lub innych środków odurzających lub
 - b) w wyniku niedoborów psychicznych lub fizycznych
 nie jest w stanie bezpiecznie prowadzić tego pojazdu, i tym samym zagraża życiu lub zdrowiu innej osoby lub cudzemu mieniu o znacznej wartości, podlega karze pozbawienia wolności do lat pięciu albo grzywnie⁵⁰.

⁴⁹ Tekst oryginalny: „§ 315a Gefährdung des Bahn-, Schiffs- und Luftverkehrs (1) Mit Freiheitsstrafe bis zu fünf Jahren oder mit Geldstrafe wird bestraft, wer

1. ein Schienenbahn- oder Schwebebahnfahrzeug, ein Schiff oder ein Luftfahrzeug führt, obwohl er infolge des Genusses alkoholischer Getränke oder anderer berauschender Mittel oder infolge geistiger oder körperlicher Mängel nicht in der Lage ist, das Fahrzeug sicher zu führen, oder

2. als Führer eines solchen Fahrzeugs oder als sonst für die Sicherheit Verantwortlicher durch grob pflichtwidriges Verhalten gegen Rechtsvorschriften zur Sicherung des Schienenbahn-, Schwebebahn-, Schiffs- oder Luftverkehrs verstößt und dadurch Leib oder Leben eines anderen Menschen oder fremde Sachen von bedeutendem Wert gefährdet.

(2) In den Fällen des Absatzes 1 Nr. 1 ist der Versuch strafbar.

(3) Wer in den Fällen des Absatzes 1: 1. die Gefahr fahrlässig verursacht oder

2. fahrlässig handelt und die Gefahr fahrlässig verursacht, wird mit Freiheitsstrafe bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft”.

⁵⁰ Tekst oryginalny: „§ 315c Gefährdung des Straßenverkehrs

(1) Wer im Straßenverkehr

1. ein Fahrzeug führt, obwohl er

a) infolge des Genusses alkoholischer Getränke oder anderer berauschender Mittel oder

b) infolge geistiger oder körperlicher Mängel

Zgodnie z tym, co stanowi § 44 (1) StGB, jeśli sprawca zostanie skazany na karę pozbawienia wolności lub grzywnę za popełnione przez siebie przestępstwo, sąd może orzec wobec niego na okres od jednego miesiąca do sześciu miesięcy zakaz prowadzenia pojazdów silnikowych dowolnego lub określonego rodzaju. Nawet jeżeli przestępstwo nie zostało popełnione podczas lub w związku z prowadzeniem pojazdu mechanicznego lub z naruszeniem obowiązków kierowcy pojazdu mechanicznego, zakaz prowadzenia pojazdu może zostać wydany, jeżeli jest to konieczne dla wywarcia wpływu na sprawcę lub dla ochrony porządku prawnego, a tym samym nałożenia kary pozbawienia wolności lub kary, której wykonania można uniknąć.

Z reguły zakaz prowadzenia pojazdu jest orzekany, jeżeli w przypadku skazania zgodnie z § 315c (1) pkt 1 lit. a, (3) lub § 316 StGB, nie dochodzi do pozbawienia kierującego prawa jazdy zgodnie z § 69 StGB⁵¹. W myśl § 44 (2) StGB zakaz prowadzenia pojazdów staje się skuteczny, gdy dokument prawa jazdy znajduje się w depozycie urzędowym po uprawomocnieniu się orzeczenia, ale nie później niż miesiąc po uprawomocnieniu się tego orzeczenia. Krajowe i międzynarodowe prawa jazdy wydane przez niemiecki urząd są oficjalnie przechowywane urzędowo (znajdują się w depozycie) przez okres obowiązywania zakazu. Dotyczy to również sytuacji, gdy prawo jazdy zostało wydane przez organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub innego państwa będącego stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, pod warunkiem że miejsce zamieszkania kierowcy znajduje się w Niemczech. W innych zagranicznych dokumentach prawa jazdy zakaz prowadzenia pojazdów jest odnotowywany⁵². Przepis § 44 (3) StGB stanowi natomiast, że jeżeli prawo jazdy ma być złożone w depozycie urzędowym lub jeżeli zakaz prowadzenia pojazdu ma być odnotowany na zagranicznym prawie jazdy, okres trwania zakazu liczy się dopiero od dnia, w którym to nastąpi. Do okresu trwania zakazu nie wlicza się czasu, w którym sprawca przebywał w zakła-

nicht in der Lage ist, das Fahrzeug sicher zu führen (...) und dadurch Leib oder Leben eines anderen Menschen oder fremde Sachen von bedeutendem Wert gefährdet, wird mit Freiheitsstrafe bis zu fünf Jahren oder mit Geldstrafe bestraft”.

⁵¹ Tekst oryginalny: „44 Fahrverbot (1) Wird jemand wegen einer Straftat zu einer Freiheitsstrafe oder einer Geldstrafe verurteilt, so kann ihm das Gericht für die Dauer von einem Monat bis zu sechs Monaten verbieten, im Straßenverkehr Kraftfahrzeuge jeder oder einer bestimmten Art zu führen. Auch wenn die Straftat nicht bei oder im Zusammenhang mit dem Führen eines Kraftfahrzeugs oder unter Verletzung der Pflichten eines Kraftfahrzeugführers begangen wurde, kommt die Anordnung eines Fahrverbots namentlich in Betracht, wenn sie zur Einwirkung auf den Täter oder zur Verteidigung der Rechtsordnung erforderlich erscheint oder hierdurch die Verhängung einer Freiheitsstrafe oder deren Vollstreckung vermieden werden kann. Ein Fahrverbot ist in der Regel anzuordnen, wenn in den Fällen einer Verurteilung nach § 315c Abs. 1 Nr. 1 Buchstabe a, Abs. 3 oder § 316 die Entziehung der Fahrerlaubnis nach § 69 unterbleibt”.

⁵² Tekst oryginalny: „§ 44 (2) Das Fahrverbot wird wirksam, wenn der Führerschein nach Rechtskraft des Urteils in amtliche Verwahrung gelangt, spätestens jedoch mit Ablauf von einem Monat seit Eintritt der Rechtskraft. Für seine Dauer werden von einer deutschen Behörde ausgestellte nationale und internationale Führerscheine amtlich verwahrt. Dies gilt auch, wenn der Führerschein von einer Behörde eines Mitgliedstaates der Europäischen Union oder eines anderen Vertragsstaates des Abkommens über den Europäischen Wirtschaftsraum ausgestellt worden ist, sofern der Inhaber seinen ordentlichen Wohnsitz im Inland hat. In anderen ausländischen Führerscheinen wird das Fahrverbot vermerkt”.

dzie na polecenie władz (np. z zakładu karnym)⁵³. W § 44 (4) StGB mowa jest o tym, że jeżeli na sprawcę nałożono kilka zakazów prowadzenia pojazdów, okresy zakazu należy obliczać kolejno jeden po drugim. Najpierw biegnie okres zakazu, który wszedł w życie wcześniej. Jeżeli natomiast zakazy wejdą w życie w tym samym czasie, jako pierwszy zaczyna biec ten okres zakazu, który został nałożony za czyn popełniony wcześniej⁵⁴.

⁵³ Tekst oryginalny: „44 § (3) Ist ein Führerschein amtlich zu verwahren oder das Fahrverbot in einem ausländischen Führerschein zu vermerken, so wird die Verbotsfrist erst von dem Tage an gerechnet, an dem dies geschieht. In die Verbotsfrist wird die Zeit nicht eingerechnet, in welcher der Täter auf behördliche Anordnung in einer Anstalt verwahrt worden ist”.

⁵⁴ Tekst oryginalny: „§ 44 (4) Werden gegen den Täter mehrere Fahrverbote rechtskräftig verhängt, so sind die Verbotsfristen nacheinander zu berechnen. Die Verbotsfrist auf Grund des früher wirksam gewordenen Fahrverbots läuft zuerst. Werden Fahrverbote gleichzeitig wirksam, so läuft die Verbotsfrist auf Grund des früher angeordneten Fahrverbots zuerst, bei gleichzeitiger Anordnung ist die frühere Tat maßgebend”.

8. Słowacja

Słowacka ustawa o deliktach administracyjnych (372/1990 Zb.)⁵⁵ w § 22 (1) przewiduje, że wykroczenie przeciwko bezpieczeństwu i płynności ruchu drogowego popełnia m.in.:

- osoba kierująca pojazdem mechanicznym w stanie wykluczającym możliwość kierowania tym pojazdem mechanicznym wywołanym spożyciem alkoholu – § 22 (1) lit. d⁵⁶;
- kierowca spożywający alkohol podczas prowadzenia pojazdu lub kierujący pojazdem po jego spożyciu, jeżeli na podstawie badania przeprowadzonego zgodnie z przepisami szczególnymi w jego organizmie nadal znajduje się alkohol (z wyjątkiem rowerzystów, kierowców skuterów z silnikiem pomocniczym i kierujących deskorolkami poruszającymi się po drogach wewnętrznych oraz rowerzystów, kierowców skuterów z silnikiem pomocniczym i kierujących deskorolkami poruszającymi się po ścieżce dla rowerzystów), jeżeli ilość alkoholu w organizmie kierowcy nie przekracza wartości 0,24 miligrama etanolu na litr wydychanego powietrza przy badaniu aparatem oddechowym lub 0,5 grama etanolu na kilogram masy osoby badanej podczas badania lekarskiego z próbki krwi metodą chromatografii gazowej – § 22 (1) lit. e⁵⁷;
- kierowca, który spożywa inną substancję odurzającą w czasie prowadzenia pojazdu lub prowadzi pojazd w czasie po jej spożyciu, gdy na podstawie badania przeprowa-

⁵⁵ 372 Zákon Slovenskej národnej rady z 28. augusta 1990 o priestupkoch, <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/372/> (dostęp: 8 września 2022 r.).

⁵⁶ Tekst oryginalny: „§ 22 (1) Priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa dopustí ten, kto [...] d) vedie motorové vozidlo v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo, ktorý si privodil požitím alkoholu”.

⁵⁷ Tekst oryginalny: „§ 22 (1) Priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa dopustí ten, kto [...] e) ako vodič počas vedenia vozidla požíje alkohol alebo vedie vozidlo v takom čase po jeho požití, keď sa na základe vykonaného vyšetrenia podľa osobitného predpisu alkohol ešte nachádza v jeho organizme, okrem cyklistu, vodiča kolobežky s pomocným motorčekom a vodiča samovyvažovacieho vozidla jazdiacich v obci a cyklistu, vodiča kolobežky s pomocným motorčekom a vodiča samovyvažovacieho vozidla jazdiacich po cestičke pre cyklistov, ak množstvo alkoholu v jeho organizme nepresiahne hodnotu 0,24 miligramu etanolu na liter vydychnutého vzduchu pri vyšetrení dychovou skúškou prístrojom alebo 0,5 gramu etanolu na kilogram hmotnosti vyšetrovanej osoby pri lekárskom vyšetrení zo vzorky krvi plynovou chromatografiou”.

dzionego zgodnie z przepisem szczególnym substancja odurzająca nadal znajduje się w jego ciele – § 22 (1) lit. f⁵⁸.

Słowacki kodeks karny (Zákon č. 300/2005 Z. z.Trestný zakon)⁵⁹ w § 289 (1) stanowi, że kto pod wpływem substancji odurzającej wykonuje pracę zawodową lub inną działalność mogącą zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo wyrządzić znaczną szkodę w mieniu, podlega karze pozbawienia wolności do roku⁶⁰.

W myśl § 289 (2) słowackiego kodeksu karnego takiej samej karze (karze pozbawienia wolności do roku) podlega, kto wykonując pracę lub inną działalność, odmawia poddania się badaniu lekarskiemu polegającemu na pobraniu i zbadaniu krwi lub innego materiału biologicznego, celem ustalenia, czy znajduje się on pod wpływem środka odurzającego, jeżeli to badanie nie wiąże się z zagrożeniem dla jego zdrowia podczas badania⁶¹.

Zgodnie z § 289 (3) słowackiego kodeksu karnego ten, kto wykonuje pracę lub inną działalność w stanie niezdolności do pracy spowodowanej wpływem substancji odurzającej, która to praca mogłaby zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi, lub wyrządzić znaczną szkodę w mieniu:

- a) mimo że był skazany za taki czyn lub za czyn, o którym mowa w § 289 (2), w ciągu ostatnich 24 miesięcy lub został zwolniony z kary pozbawienia wolności orzeczonej za taki czyn lub za czyn, o którym mowa w § 289 (2);
- b) mimo że miał zakaz wykonywania pracy orzeczony za podobny czyn popełniony pod wpływem substancji odurzającej lub za czyn, o którym mowa w § 289 (2) w ciągu ostatnich 24 miesięcy;
- c) powodując jednocześnie uszczerbek na zdrowiu innej osoby lub znaczną szkodę na cudzym mieniu, nawet poprzez niedbalstwo;

podlega karze pozbawienia wolności do lat dwóch⁶².

Z § 289 (4) słowackiego kodeksu karnego wynika natomiast, że sprawca podlega karze pozbawienia wolności od dwóch do pięciu lat, jeżeli w stanie wywołanym wpływem substancji

⁵⁸ Tekst oryginalny: „§ 22 (1) Priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa dopustí ten, kto [...] f) ako vodič počas vedenia vozidla požije inú návykovú látku alebo vedie vozidlo v takom čase po jej požití, keď sa na základe vykonaného vyšetrenia podľa osobitného predpisu) návyková látka ešte nachádza v jeho organizme”.

⁵⁹ <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300> (dostęp: 9 września 2022 r.).

⁶⁰ Tekst oryginalny: „§ 289 (1) Kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok”.

⁶¹ Tekst oryginalny: „§ 289 (2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto sa pri výkone zamestnania alebo inej činnosti uvedenej v odseku 1 odmietne podrobiť vyšetreniu na zistenie návykovej látky, ktoré sa vykonáva dychovou skúškou alebo orientačným testovacím prístrojom, alebo sa odmietne podrobiť lekárskeму vyšetreniu odberom a vyšetrením krvi alebo iného biologického materiálu, či nie je ovplyvnený návykovou látkou, hoci by to pri vyšetrení nebolo spojené s nebezpečenstvom pre jeho zdravie”.

⁶² Tekst oryginalny: „§ 289 (3) Kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku,

odurzającej dopuści się on czynu mogącego narazić życie lub zdrowie ludzi, lub wyrządzić znaczną szkodę majątkową, wykonując pracę lub inną działalność, w której wpływ substancji odurzającej jest szczególnie niebezpieczny, zwłaszcza jeśli prowadzi on środek transportu zbiorowego⁶³.

-
- a) hoci bol za taký čin alebo za čin uvedený v odseku 2 v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin alebo za čin uvedený v odseku 2 prepustený,
 - b) hoci bol za obdobný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky alebo za čin uvedený v odseku 2 v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý, alebo
 - c) spôsobil čo aj z nedbanlivosti inému ublíženie na zdraví alebo väčšiu škodu na cudzom majetku, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky”.

⁶³ Tekst oryginalny: „§ 289 (4) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, konanie, pri ktorom by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku pri výkone zamestnania alebo inej činnosti, pri ktorých je vplyv návykovej látky obzvlášť nebezpečný, najmä ak vedie prostriedok hromadnej prepravy”.

9. Szwecja

W Szwecji ustawa o karach za niektóre wykroczenia drogowe (*Lag om straff för vissa trafikbrott*)⁶⁴ przewiduje, że: 1) osoba, która prowadzi pojazd silnikowy lub tramwaj po spożyciu alkoholu w takiej ilości, że stężenie alkoholu podczas lub po zakończeniu jazdy wynosi co najmniej 0,2 promila we krwi lub 0,10 miligrama na 1 dm³ w wydychanym powietrzu, jest skazana za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości na grzywnę lub karę pozbawienia wolności do sześciu miesięcy; 2) osoba, która kieruje pojazdem silnikowym lub tramwajem po zażyciu środków odurzających, o których mowa w art. 8 ustawy karnej o środkach odurzających (1968:64), w takiej ilości, że w trakcie lub po zakończeniu jazdy jakakolwiek substancja odurzająca pozostaje we krwi, jest skazana za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, o którym mowa w pkt 1; 3) osoba, która kieruje pojazdem silnikowym lub tramwajem i znajduje się pod wpływem alkoholu w takim stopniu, że można przyjąć, iż nie jest w stanie prowadzić pojazdu w sposób bezpieczny, jest skazana za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, o którym mowa w pkt 1; 4) to samo, o czym mowa w pkt 3, dotyczy sytuacji, gdy kierowca znajduje się pod równie silnym wpływem jakiegokolwiek innej substancji⁶⁵.

⁶⁴ Lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1951649-om-straff-for-vissa-trafikbrott_sfs-1951-649 (dostęp: 17 września 2022 r.).

⁶⁵ Tekst oryginalny: „4 § Den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit alkohol i så stor mängd att alkoholkoncentrationen under eller efter färden uppgår till minst 0,2 promille i blodet eller 0,10 milligram per liter i utandningsluften döms för rattfylleri till böter eller fängelse i högst sex månader.

För rattfylleri enligt första stycket döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) i så stor mängd att det under eller efter färden finns något narkotiskt ämne kvar i blodet. Detta gäller dock inte om narkotikan intagits i enlighet med läkares eller annan behörig receptutfärdares ordination.

För rattfylleri enligt första stycket döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn och då är så påverkad av alkohol att det kan antas att han eller hon inte kan framföra fordonet på ett betryggande sätt. Detsamma gäller om föraren är lika påverkad av något annat medel.

Första och andra styckena gäller inte förare av ett motordrivet fordon, som är avsett att föras av gående.

Första, andra och tredje styckena gäller inte om förandet av fordonet ingår som ett led i en vetenskaplig eller därmed jämförlig undersökning till vilken tillstånd har lämnats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer”.

Jak widać, szwedzka regulacja obejmuje wszystkie substancje, przy czym warunkiem odpowiedzialności karnej, w przypadku środków innych niż alkohol, jest ich wykrycie w organizmie sprawcy bądź stwierdzenie, że sprawca nie jest w stanie – w związku ze spożyciem danej substancji – prowadzić pojazdu w sposób bezpieczny. Przestępstwo uznać należy jednocześnie za ciężkie (i zagrożone karą pozbawienia wolności do lat dwóch) w szczególności wówczas, gdy: 1) kierowca miał stężenie alkoholu we krwi co najmniej 1,0 promila lub 0,50 miligrama na 1 dm³ w wydychanym powietrzu; 2) kierowca znajdował się pod innym znaczącym wpływem alkoholu lub innej substancji; lub 3) kierowanie pojazdem stanowiło istotne zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego⁶⁶.

Dodajmy, że zgodnie z interesującą nas ustawą, pojazd, który został użyty w przestępstwie, może zostać skonfiskowany, jeśli jest to konieczne, aby zapobiec dalszym takim przestępstwom, a konfiskata nie jest w oczywisty sposób nieuzasadniona. To samo dotyczy innego mienia, które zostało użyte jako narzędzie w przestępstwie⁶⁷.

⁶⁶ Tekst oryginalny: „4a § Är ett brott som avses i 4 § första, andra eller tredje stycket att anse som grovt, skall föraren dömas för grovt rattfylleri till fängelse i högst två år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om 1. föraren har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0 promille i blodet eller 0,50 milligram per liter i utandningsluften, 2. föraren annars har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel, eller 3. framförandet av fordonet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten. Lag (1999:217)”.

⁶⁷ Tekst oryginalny: „7 § Ett fordon som har använts vid brott enligt denna lag får förklaras förverkat, om det behövs för att förebygga fortsatt sådan brottslighet och förverkande inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag. Om någon har gjort sig skyldig till olovlig körning, rattfylleri eller grovt rattfylleri ska det vid bedömningen av om förverkande behövs för att förebygga fortsatt brottslighet särskilt beaktas om gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till sådan brottslighet [...]”.

10. Węgry

Zgodnie z węgierskim kodeksem karnym (§ 237)⁶⁸, osoba, która prowadzi pojazd kolejowy, statek powietrzny, statek o napędzie silnikowym lub na drodze publicznej lub publicznie dostępnej drodze prywatnej pojazd silnikowy pod wpływem substancji, innej niż alkohol pochodzący ze spożycia napoju alkoholowego, mającej szkodliwy wpływ na zdolność prowadzenia pojazdu, jest winna występku (*misdemeanour*) i podlega karze pozbawienia wolności do lat dwóch (ust. 1). Jak widać, nie ma znaczenia rodzaj spożytej substancji; konieczne jest jednak ustalenie, że miała ona szkodliwy wpływ na prowadzenie przez sprawcę pojazdu. Za popełnienie zbrodni grozi natomiast kara pozbawienia wolności: a) do trzech lat, jeśli przestępstwo powoduje ciężkie uszkodzenie ciała; b) od roku do pięciu lat, jeżeli przestępstwo powoduje trwałe kalectwo, poważne pogorszenie stanu zdrowia lub katastrofę masową; c) od dwóch do ośmiu lat, jeśli przestępstwo powoduje śmierć; d) od pięciu do dziesięciu lat, jeśli przestępstwo powoduje śmierć więcej niż dwóch osób lub śmiertelną katastrofę masową (ust. 2). Odpowiedzialności karnej podlega również osoba, która powoduje wyżej wymieniony skutek, prowadząc – pod wpływem substancji, innej niż alkohol pochodzący ze spożycia napoju alkoholowego, mającej szkodliwy wpływ na zdolność prowadzenia pojazdu – pojazd bezsilnikowy na drodze publicznej lub na ogólnodostępnej drodze prywatnej (ust. 3)⁶⁹.

⁶⁸ Act C of 2012 on the Criminal Code, https://njt.hu/translation/J2012T0100P_20220401_FIN.pdf (dostęp: 17 września 2022 r.).

⁶⁹ Tekst oryginalny: „1) A person who drives a railway vehicle, an aircraft, a motor-driven vessel or, on a public road or a publicly accessible private road, a motor vehicle under the influence of a substance, other than alcohol from the consumption of an alcoholic beverage, that has a detrimental impact on his driving ability is guilty of a misdemeanour and shall be punished by imprisonment for up to two years. (2) For committing a felony, the punishment shall be imprisonment for a) up to three years if the criminal offence causes grievous bodily harm, b) one to five years if the criminal offence causes a permanent disability, serious degradation of health or mass catastrophe, c) two to eight years if the criminal offence causes death, d) five to ten years if the criminal offence causes the death of more than two persons or a fatal mass catastrophe. (3) A person who causes a result specified in paragraph (2) by driving a non-motor-driven vessel or, on a public road or a publicly accessible private road, a non-motor vehicle under the influence of a substance, other than alcohol from the consumption of an alcoholic beverage, that has a detrimental impact on his driving ability shall be punished according to the distinctions made there”.

Warto dodać, że zgodnie z § 238 węgierskiego kodeksu karnego karze (pozbawienia wolności do roku) podlega także ten, kto pozwala innej osobie, będącej pod wpływem alkoholu lub innego środka odurzającego, lub która z innych powodów nie jest zdolna do prowadzenia pojazdu, prowadzić pojazd kolejowy, samolot, statek o napędzie silnikowym lub, na drodze publicznej lub publicznie dostępnej drodze prywatnej, pojazd silnikowy (ust. 1). Za popełnienie przestępstwa grozi natomiast kara pozbawienia wolności: a) do lat trzech, jeżeli przestępstwo powoduje trwałe kalectwo, poważne pogorszenie stanu zdrowia lub katastrofę masową; b) od roku do pięciu lat, jeżeli przestępstwo powoduje śmierć; c) od dwóch do ośmiu lat, jeżeli przestępstwo powoduje śmierć więcej niż dwóch osób lub śmiertelną katastrofę masową⁷⁰.

⁷⁰ Tekst oryginalny: „(1) A person who allows another person who is under the influence of alcohol or another intoxicant, or who is otherwise incapable of driving, to drive a railway vehicle, an aircraft, a motor-driven vessel or, on a public road or a publicly accessible private road, a motor vehicle is guilty of a misdemeanour and shall be punished by imprisonment for up to one year. (2) For committing a felony, the punishment shall be imprisonment for a) up to three years if the criminal offence causes a permanent disability, serious degradation of health or mass catastrophe, b) one to five years if the criminal offence causes death, c) two to eight years if the criminal offence causes the death of more than two persons or a fatal mass catastrophe”.

11. Wnioski

Mając na względzie przedstawione ustalenia, należy stwierdzić, że nie ma zasadniczych różnic pomiędzy regulacjami obowiązującymi w poszczególnych, przeanalizowanych państwach europejskich w zakresie kryminalizacji prowadzenia pojazdu pod wpływem substancji psychoaktywnej. Regulacje te są podobne, choć oczywiście występują różnice w zakresie przewidywanych przez dane ustawodawstwo sankcji czy w zakresie wpływu danej substancji na zdolność do prowadzenia pojazdu; niekiedy bowiem wystarczy wykrycie danego środka, czasami zaś musi zostać jeszcze stwierdzony jego szkodliwy wpływ na zdolność prowadzenia pojazdu. W tej ostatniej kwestii Polska regulacja plasuje się – przypomnijmy – mniej więcej pośrodku. Jak już bowiem wskazaliśmy, dla odpowiedzialności karnej sprawcy na podstawie art. 178a § 1 k.k. wystarczające jest, że spożyje on środek odurzający (w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie, byleby pozwalały one na oddziaływanie tego środka na jego organizm) i prowadzić będzie potem pojazd mechaniczny. Nie ma znaczenia, czy środek odurzający istotnie wpłynie na zdolność prowadzenia przez sprawcę pojazdu, czy też nie. Kluczowe jest – wskażmy raz jeszcze – samo prowadzenie pojazdu przez sprawcę pod wpływem tego środka, a więc w sytuacji, w której środek ten oddziałuje na organizm sprawcy w sposób mogący ograniczyć jego zdolność do prowadzenia pojazdu. Wydaje się to zresztą w pełni uzasadnione, gdy weźmie się pod uwagę *ratio legis* wskazanej regulacji.

Jak wskazuje Sąd Najwyższy w uchwale z 27 lutego 2007 r., I KZP 36/06⁷¹: „zwraca uwagę usytuowanie art. 178a w rozdziale, którego tytuł wskazuje na bezpieczeństwo w komunikacji, jako przedmiot zamieszczonych w nim typów przestępstw. Nastawienie na ochronę tego dobra wskazuje więc ogólny kierunek wykładni m.in. art. 178a. Z kolei wykładnia funkcjonalna tego przepisu prowadzi do wniosku, że bezpieczeństwo w komunikacji ma być przezeń chronione w specyficznym kontekście. Chodzi mianowicie o ochronę tego bezpieczeństwa przed zagrożeniem, wynikającym z obniżonej sprawności kierowcy, która to obniżona sprawność

⁷¹ LEX nr 224613.

może mieć różną postać. Może polegać na obniżonej zdolności psychomotorycznej (np. wydłużenie czasu reakcji). Zejście kierowcy, na skutek użycia alkoholu lub środka odurzającego, poniżej normalnego standardu sprawności może jednak również wynikać z zażycia środka powodującego zmiany procesów psychicznych, np. zakłócające prawidłowość procesu podejmowania bieżących decyzji w trakcie kierowania pojazdem. *Ratio legis* art. 178a polega więc na ochronie bezpieczeństwa ruchu przed zachowaniami kierowców, polegającymi na prowadzeniu pojazdów w stanie obniżonej sprawności psychomotorycznej lub (i) w stanie zakłócenia procesów psychicznych. Skutki te mogą być spowodowane spożyciem alkoholu albo innego środka, niekoniecznie będącego środkiem odurzającym według definicji zawartej w ustawie z 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, lecz np. substancją psychotropową w rozumieniu tej ustawy. Trudno bowiem wskazać racje, dla których obniżona sprawność psychomotoryczna (drżenie rąk, niezdolność ruchów, zawroty głowy, podwójność widzenia lub osłabienie ostrości wzroku, osłabienie refleksu, senność, osłabienie uwagi, ospałość) miałyby być przez ustawodawcę uznana za stwarzającą niebezpieczeństwo dla komunikacji, uzasadniające kryminalizację, zaś podobnego stopnia niebezpieczeństwo związane z takimi objawami, jak zakłócenie logicznego myślenia, urojenia wzrokowe i słuchowe, zaburzenia poczucia czasu i przestrzeni, stan euforyczny lub fałszywe poczucie zwiększonej sprawności, wywołane przez zażycie środków niezaliczonych przez ustawę z 2005 r. do środków odurzających – miałyby takiej kryminalizacji nie uzasadniać. Mówiąc skrótowo, spóźnione hamowanie wskutek opóźnienia refleksu po użyciu opium nie jest bardziej niebezpieczne niż podjęcie błędnej decyzji o wyprzedzaniu poprzedzającego pojazdu, na skutek, wywołanej euforią po użyciu LSD, błędnej oceny, że zdąży się to zrobić przed zderzeniem czołowym z innym pojazdem”.

W kontekście powyższego, słusznego zdaniem autorów wyводу Sądu Najwyższego, postulować należy jednak doprecyzowanie regulacji art. 178a § 1 k.k. w taki sposób, by nie budziła wątpliwości okoliczność, że definicją środka odurzającego objęte są wszelkie substancje oddziałujące na funkcjonowanie ośrodkowego układu nerwowego i mogące w związku z tym wpłynąć na obniżenie sprawności kierowania pojazdem mechanicznym (rozumienie środka odurzającego *sensu largissimo*), a nie tylko substancje, o których mowa w art. 4 pkt 26 u.p.n. (rozumienie środka odurzającego *sensu stricto*). Tego rodzaju rozwiązanie jest typowe dla analizowanych w niniejszym raporcie ustawodawstw innych państw europejskich. Autorzy postulują w związku z tym nadanie art. 178a § 1 k.k. następującego brzmienia:

„Kto, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem innej niż alkohol substancji, mogącej w podobnym stopniu obniżyć zdolność prowadzenia pojazdu, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”.

Bibliografia

- Andrejew I., *Podstawowe pojęcia nauki o przestępstwie*, Warszawa 1988.
- Bogucki O., *The Derivational Theory of Legal Interpretation in Polish Legal Theory*, „International Journal for the Semiotics of Law – Revue internationale de Sémiotique juridique” 2020, nr 33.
- Buczek Ł., *Problematyka tak zwanych dopalaczy na tle ochrony bezpieczeństwa w komunikacji w prawie karnym i prawie wykroczeń*, „Acta Iuris Stetinensis” 2018, nr 2 (22).
- Dolowitz D., Marsh D., *Who Learns What from Whom: a Review of the Policy Transfer Literature*, „Political Studies” 1996, nr 4.
- Razowski T. [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2021, LEX.
- Stefański R.A., *Wypadek w komunikacji jako przestępstwo w nowym kodeksie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 1.
- Tokarczyk R., *Komparatystyka prawnicza*, Warszawa 2008.
- Zweigert K., Kötz H., *An Introduction to Comparative Law*, New York 1998.